Tale i St. Olai Loge over General-Stor-Mesteren den durchlauchtichste Fyrste Ferdinand, Hertug til Brunsvig-Wolffenbüttel : holden den 11 December 1792

Förord till den elektroniska utgåvan

Dette tale av **Bernt Anker** (1746-1805) er digitalisert i mars 2009 av Nasjonalbiblioteket i Oslo og anpasset till Projekt Runeberg i oktober 2014 av Ralph E.

Tale

i Olai Loge

over

General - Stor-Mesteren

den Durchlauchti^te FyRSTE

Ferdinand

Hertug til Brunsvig -Wolffenbüttel

HOLDEN DEN II DECEMBER 1^92

ved b. anker

Medlem af Videnfkabernes Selfkabe i London og Trondhjem.

AC h r i ft i a li i a, 1793. Trykt hos Jens Örbek Berg.fLder, mine værdige Bro dre i St. Olai Tempel! fkal denne Tale være helliget. Det er nu næften 30 Aar fiden jeg blev indlemmet i en Orden, hvis ædle Grundfætninger jeg kjender, ved at have gjennemgaaet alle Grader og nöje grandfket dens udftrak-te og mennefkekjærlige Henfigter, Tolv Aar have J villet taale mig fom Eders Forefatte, Frit var Eders Valg; og den höjefte Magt ftadfæftede det. Ofte fölte

A 2 jegjeg min Svaghed mod mit vigtige Kald i ofte udbad jeg at entledi« ges, men J vilde jeg (kulde vedblive; j fkjænkte mig Overbærel-fe 5 og jeg maatte lyde» De ftörfte Mænd i Sellkabet, i Ordenen , i Mennefke - ClalJen have vi feet hos os> og de kom; ikke for at meddeele men modtage et (lörre Lys. Da og ved mange Lejligheder maatte jeg ex Officio tale; nogle af diffe Taler har jeg ladet affkrive for mange af mine værdige B r ö d r e efter diffes Forlangende ; men befordre dem

tiltil Trykken kunde jeg ikke; Beskedenhed forbod det. Denne Tale er maafkee min fidfte Den vilde J alle have— jeg har altfaa ladet den trykke for Eder, værdige Brödre, og her er den. J viide, under hvilket ni eget Arbejde og mange Lidelfer den er fkrevet — derfor ere J fkåanfomme, naar den bittre Dadler maafkee vil udilukke Jlden ved Haan over enkelte Ord.

Modtag den til Pant paa min Erkjendtlighed og paa de varme

A 3 Fo-Fölelfer, med hvilke jeg erindrer de lykfaligfte Öjeblikke i mit Liv — de öjeblikke— vi vare famlede for at udbrede Forfcandens Lys over det ædle Hjertes Drifter — og naar jeg er ikke meere — da fvæve min Skygge over Eder i Templet — den paaminde Eder om vores værdige Broder F 1 i n-tenb.ergs fortreflige Tanke:

Min Aand fig over Stövet fvinger didhen, hvor Cherub-Cimblen klinger;

hvor— Hellig! Hellig! Store Gud! —

.fra alle Sphærer hvirvles ud, hvor Salighedens Kilde flyder og Broderen fit Nok tilbyder.IL^a Vertu dans les Grands a feule mon hommage Leur éclat fédu&eur n'éblouit point mes yeux Et de la Verité le fublime Langage

Efb le prémier Tribut qu'on doit aux demi — Dieuç Toi done— Verité fainte, arbitre des grands bommes Qui grayes fur l'airain Tes décrets éterncls

"'r- s..,

Toi — dont l'æil pénetrant nous voit teis que nous fommes ' déseends .— apportes moi tes Rayons immortels.

Thomas.

fCndmi ktin nogle Secler forfvinde , mange berömmeiige Mænd opftaae og forgaae i deres Fart, fleere Mindesmærker oprejfes Helter og Purpuret, for at trodfe Udodelighed, og nedbrydes af de föl-gende Slægter for at kue Höjhed, inden Verden kan eenftemmig afgjöre det Spørsmaal — Hvad er en flor Mand?

I Menpeikernes Svaghed og Eerusning

A 4 faaer8

.........1'rfT nI ffV fl 'tOS^ub^ tj;r-r> 'iI>$Jt

faaer liver Art af Mennefke - Evner fin D/rkelfe,. fit Alter; Geniet — fom omfejler jorden, og det— fom maaler Himlene,- Det Mod, fom kuldkafter Riger, og det —- fom forandrer Syfté-mer; Den Magt, foin fkaber Tyranner, eller knufer deres Vælde; den Vide 11-fkab, fom oplyfer vor Slægt med nyttige Sandheder, og den, fom fortryller os med liflige Vildfareifer ; Den, fom fkaber Næring for mange Tufinde, ved anftrænget Flid og modne Indfigter, eller famler Millioner paa Medborgeres Bekoft-ning. Med et Ord : Der er ingen Egenfkab i Naturen , ingen ufædvanlig Stilling i Livet, fom ej blant Flokken af Mennefker vil finde fin Beundren,

finfin Storhed, ingen — Hvis Alter ej nedbrydes for en andens Dyrkelfe.

Under denne ftore Ulighed af Omdommer, flculde ikke den Viife kunne vælge fig et eget Formaal for fine Lov - Offere , og fremftille det for den ædlere Verdens Prövelfe. Der er en Char akter jeg ærer, og fom, liig de ubefungne Helter, hvis Skygger, under Nattens Tavshed, fagte viftede paa Skjaldrenes Harpe, fy nes at gjöre Fordring paa en længe nægtet Opmærkfomhed ; Lader os i den höjere Kreds af det ved Opdragelfe,' Sæder og Lærdom opklarede Samfund leede efter cn Mand, udmærket, ikke af den hæftigc Fölelfe, fom

A 5 fö-föder det Nye , fom higer efter det Befynderlige, men af den jævne Sindighed, fom föger og omfatter det Rette; ikke af den Styrke, fom forelkriver Love for Naturen, og fængfler Skjæbnen, men af den fom f olger hiine diffe have givet; ikke af den opblæfte Aande , fom fmigres af fin egen Overlegenhed , men af den velgjorende Limne, fom elflcer at nærme fine Lige til fig ; ikke af blot Génie men af Forftand ; En Mand, hvis Drifter altiid vejledes af de ædelile Henfigter, og altiid mægtig- at fuldbyrde dem , ikke henfalder til diffe flyr tende Spring af Pasiion og Indbildning — Stor-Værk, naar de krones af Lykken, græffelige Forbrydel-

fer,fer,. naar de ftandfe i Forfoget; Ea Mand, fom under et uophorligt Virk-fomheds Lob, indhægner det ved Grænd-ferne af fine Pligter, men ikke forend ved Grændferne — aldrig for liden for de höjere og vigtigere, aldrig for flor £or de mindre, thi han finder Æren i alle; Skikket for Havblik og Storm — for de buldrende og roelige Tiider — en flor Mand, fordie han var en klog og dydig Mand, over hvilken Efterverden og Samtid fælder denne Dom :

I alle Livets Stillinger arbejdede hans Forftand i Foreening med hans Hjerte paa hans Med-Mennifkers

Lykfalsghed,

Vog-ti ^JB

Vogter os dog, om vi end fandt under vore Råndfagöller dette fjældne Mynfter, at give vore Folelfer et alt for frit Lob ; Vogter os at fortælle Verden, vi have fundet en ftor Mand. Lidt Afregning maa vi ædelmodigen gjöre for Mennelkernes ömmefte Fordom, fom altiid vil maale Egenikaber efter Kraften hvormed de ftöde paa vore Sandfer. Taleren maa ofte nedftemme fig til Beundringens Udraab, og forfage lidt Tænkerens fande Ærbödighed — Dog bör Taleren være Philofophe — Han maa ej med ödfel Pragt og Kundens Tryllerie tillægge fin Helt Fuldkommenheder, fom ved Philofophiens Fakkel forfvandt — Den veigjörende Natur gav Beboeren i

denmm 13

den eenlige Vraae lige Adkomft til at gavne og hædres , fom hiin lyfende

Meteor' i Verdens Aarböeer — Der-

#

for önlkte jeg i Dag at Jfkildre for dem» mine værdige Brodre, General-S tor-Mefteren, Hans Eminence, den durch-lauchtiöjffte Fyrfte til Brunswig - Wolffen-büttel, hiin Prenffens anden Fri-deriehs Feltmadkalk, Hofebaands og den forte Örns Ridder, FERDINAND , fom er ikke meere, i naturlig Storhed — jeg önfkte: at kunne glemme Fyrften og Felt-Herren, fom lod udgyde Strömme af Blod, for at fanke Sejrens Palmer og

biedrage til hiin ftore Fri deri ell S Udödelighed, og derimod erindre hans vel-gjcrende Træk fom Broder og Mennefke.

Mæg*x4

Mægtige Skygger — J fom for-fkrækkede Menneßterne ved Eders Bedrifter og -aftvang ,dem taareblandet Beundring — Skabere af ftore og vidt-ftrakte Planer, men Forftyrrere af de roeligere og meere lykfa!iggjörende — Staters Begyndelfe og Ende — Tidens Behcrilkere — Mennefkernes Ære og Straf — O j Fyrfter! J Helte! jeg vil vel betale Eder min Gjeld, og ofre Eders Minde mine Blomfter for det Gode Menneskeligheden vandt ved Eders Idrætter — men tilgiv om jeg liger, at dette Gode er en Skat man maa föge blant Ruiner,' at, om dille ftore Daad ædlke vore Takfigelfer, behöve de ej mindre vores Skaanfel; at man ofte ikke

la-is

lader /kingre den ftærke Röft til Eders Lov, uden for at dæmpe de Sukke fom anklage Eder — Tilgiv om jeg figer, at jeg oftere ved mine Grandlkninger i Aar-Bögerne og Verden moder dem, fom give deres Begjærligheder frit Lob til Verdens Beundring, end faadanne fom ftyre difle til dens Lykfalighed; og om hiine ere Lidenfkabers ogfaa maaikee Forftands - Kræfters Foftere, ere difle Naturens og Viisdommens velgjörende Hemmeligheder. Ædle og majeftætifke Dyd — den eenefte Sjældenhed i Verden man ikke beundrer, men hævnet i vores Slægts Elændighed og Taarer over den ringe Agtelfe man viifer dit Navn — naar Ikulde Menne/kerne eengang viide,

at2$ mm

at der ikkun er een eenefte fand Ære, een cenefte land Lykfalighed, og at begge ikkun findes i Dig -— guddommelige Dyd!

Denne Tanke forer mig under en förgelig Pragt til Ferdinands Grav -— jeg aabner Porterne til dette höjtidelige Tempel, hvor Helternes Afke hviller ; jeg træder ind under diffe Hvælvinger, fom give Gjenlyd af U-dödelighed og gjemme Forraadnelfen, og i det jeg zittrende og med Gyfen i alle Livs-Aander tænker paa det Væfen, fom raaber til mig fra Seinens og Rhinens Bredder — jeg er —-• jeg Brunsvigs Herre —— Germaniens ja Verdens Hærs n

J K

An-Anforer— jeg er — o faa horer jeg fra Valpladferne, Piners og Jammers Forraads - Huufe — fra Millioners

Hylen — de öde Marker — Rædflers Boeliger, opfyldre med forladte Enker og faderlofe Ynglinge— o jeg horer —. at Du er ! og medens min Tanke-Flugt var dövet ved dette fkrækfomme Raab, fbaaer jeg atter under rædfomt Stille blant Gravenes Mulm — Stövets forfængelige Levninger — de hviilende Vaaben — det flaggrende Banner og det ruftnede Sværd -— vækket af en Skygges huule Stemme, fom figer til mig — ja vi have været — til Tugtelfe og Straf for Mennefkeligheden have vi været! Dog rejfte den udödelige Sejrer ved Minden

B figfig op af Graven — og taler til Eder , mine Brodre! — hörer denne hellige Alke: Ikke var jfeg Tilly * fom befmit' tede Palmerne med de gyfeligfté Optrin i Magdeburg.— nej — jeg fukkede paa Valpladfen over de Elændige, fom ved Udövelfen af mine Pligter opkom, og flijættket de roelige Dage, da Fride-r i C h hvidte med mig paa de Krandfe vi flettede, arbejdede jeg- ved Hille og dydige Handlinger , i Templerne og i Hytterne, paa at forbedre og oplyfe, lindre og iindfætte mine Medmennefker —-og J, fom ved Eders Stilling troe at burde brænde af Ære-Ly ft fremfor andre — oplives af den eenefte Fölelfe fom agtes bor — Dyden, faa ikal denne for Eders

Öj-me t9

Qjne fvævende Forgjængeligheds Pragt paaminde Eder om denne min Grund-fætning : at Alt forfvinder, uden den ved Dyd forhværvede Ære.

Hvo der optegner Helternes Bedrifter i Verdens Aar - Boger overlader jeg at ikildre Ferdinands drabelige Handlinger i den vr-aarige Krig, da Europas ftörfle Hær-Forer lagde alle Krigs - Kunftens dybe Lære - Regler for Dagen , da Konge-philofophen og Helten den anden F r i d e r i c h i Preufien maatte erftatte Mangelen paa Folk ved Anförernes Duelighed. Lad ham felv fortælle i de Værker han efterlod os til Vidner om hans Aand fom i

B 2 Re-20 ^ßP

Regent, Lærd og Kriger, hvorledes vores Broder, den tappre og ædle Ferdinand) viifté Kloglkab i Planer og uovervindelig Kjækhed i Felt-Slagene, da den franfke General Soilbife flygtede ved Rosback med 70000 for Batailloner og nogle Escadroner Preuflere; Dette Mirakel oplöfes ved at nævne den ftore Konge Selv— og Heiiric—- og Ferdinand— og SeidlitZ'— og Lentulus,

der anförte den Haandfuld Folk, hvis Sjæle, fom en electriik Ild, antændte Legionerne j laaledes föm fordum Mara-thons og Thermöpylernes Helte, og de ved Arbela og Granicum mod de utallige Perfer — Höjre Flöj, liger Fride-» r i c h j var Ferdinand betroer,

og21

og Braunsdorfs Morads var den farlige Poft han Skulde forfægte ; de talrige franfke og tydlke Cirkel-Tropper anfalde hans liden Hær, men det var Oceanet fom brækkede fine Bölger mod den farte Klippe, for at falde tilbage i Svælget. Intet knnde bringe ham til at vige. Da var det Friderich og Ferdinand tilfægtede en af de ftörfte Sejre hvorom Aar-Bögerne vidne, naar de faa mod de mange hiine beregnes — ioooo laae paa Valp ladfen, 7000 bleve fangne, i et Slag, fom ikkun varede i 90 Minuter, og hvori blot 'j Batailloner Preufere gjorde virkelig Ild Utroeligt — dog Sandhed — ordret Sandhed. Hvad Under, at Britternes Konge forlangte

B 3 Fer-Ferdinand til Anförer i Hertugen af Cumberlands Sted, fom

cj

ved at tabe Slaget ved Haftenbeck mod Marfkalken d'Etrées viifte liden Pröve paa Indfigt og Manddom , thi Arve-Prindfen af Brunswig havde banet ham Vejen til at vinde, ved at tage et Batterie midt imellem de talrige Fiender, fom Helten Fri d e r i C h faaledes be-fynger i fine udödelige Værker: Her

lagde den Brunsvigike Arve-Prinds

for Dagen, at Naturen havde bcftemr ham til at blive en ftor Anförer.

Nödig miftede anden F r i -d e r i C h den anden ham felv — Ferdinand — men den foreene-

de. 23

de Hær trængte til Anf orer, og der~ for yttrer Preuffens flore Konge: jeg vilde ej äfllaae Georgs Begjæring. Nu aabnede % en viid Mark for F e V d i -11 a n d s Kriger - Aand — Richelieu havde de 100000; det mordifke Skyts; det fortreflige Rytterie; alle Pofter fra Rhinen til Vefern ; uudtömmelige Forraad s-Huufe ; dækkende Forfkandsninger; og fremböd allevegne ubrækkelige Linier mod en liden Hær, uden Ryttere, uden Krigs - Tugt og uden Mod ; blottet fra alt, fvækket ved fmitfomme Sygdom-ane ; men Ferdinand anf Örte den; og da Marfkalk Lehwald fendte ham Ryttere og Pitt Penge, fkabte hans Kriger - Aand alt han behovede.

ß 4 17581758 aabner Ferdinand Feldt-

Toget og han er den förfte fom aabner det ; Nordens Salomon vidner felv, at Ferdinand havde de vigtigfte og vanfkeligfte Optrin ; med 30000 flagne og med Skam bedækte Hanovera-ner fkulde han jage 80000 Franfke fra Neder-Saxen og Weftphalen ; han lkuide begynde med at gaae over Allern og friegjore Wefern— ja, det fom meere er, han fkulde viife S*; Germain , Franfkmændenes tapperfte og klogefte General , med hvilken Funke af Almagt den foragtede Hær var omfkabt» og de ftörfte Hindringer ryddede af Veyen — Den unge Helt, nu Brunswigs Regent, tog Hoya , og Sr; Germain forhav-bavfet forlod Bremen; Strax belejres Minden, Og det fom man neppe kunde troe, Ferdinand tager Minden, uagtet Clermont og Br oglio med den heele franlke Armee undfætter den; ja den %er til Vefel> forlader alle Erobringer i Ty dikland, og paa hiin Side Rhin - Strömmen fee de med Rædfel tilbage paa Ferdinands udödelige Daad — de fkjælve og beundre. I Münfter hviiler Helten paa fine Palmer efter et Felt-Tog iiig Turennes, da Kej fer -Magten i Elfas blev overrumplet og tvunget at gaae tilbage over Rhin-Strömmen, faa ikrev den Kongelige Author.

Tk-2.6 ^U^

Ikke er det min Sag at være Kroniker — at folge Ferdinand i alle fine mægtige Bedrifter mod Condé og Caftries j hvorledes han med en Haandfuld Folk idelig flog de talrige Hære, ved at fkabe Lejligheder og gribe dem, forudfee Fiendens Anlæg og forekomme dem, före fig Fordeele til Nytte og böde paa Uhæld. Lader os et Öjeblik fætte ham i den farlige Stilling, naar Modgang fkal viife Menne-fket i fin finde Storhed — da Fuldas fvolmende Vande, Fyrften af Yfen-borgs Nederlag , Nauenhejms utvinge-lige Pofter, og Wefels mislykte Storm gav Mennefket Lejlighed til at bruge Hjernen meere end Armen; da det gjaldt

atsrø 27

at oprette Fejl og finde Midlerne inden

td

lin egen Barm ; da — endog da —

udfoldede Ferdinand alle An f ö-«

rerens ftore Træk; han lænkede Skjæb-nens Ublidhed til fit Génie; han tog CafTel tilbage ; udjog de talrige Fiender i den heele Strækning; og viifte, fom Frid e r i C h figer, at en ftor Ge-nei'al udretter meere ved fin Aand, end de talrige Vaabendragere. Nu drog Mennifkeligheden et Suk ; Helterne fkulde hviile, og det var Tiid at de hviilte. Ferdinands glimrende Tog, Erobringen af Schweidnitz, Peter den tredies Död, og det fom meere er, de udtömmede Skat - Kamre , de forfvundne 12,5 Millioner Preufifke

Da-28

Dalere, det 7-aarige Blod-Bad, de 17 mordifke Felt-Slage,. de 40 dræbte Preu-fifke Generaler, de 1500 erfarne Officerer, de 180000 gamle Krigere , de öde-lagte Marker , de opbrændte Landsbyer, .de næringslöfe Stæder, de bortrykte mange 100000^ i -Pomern og Schlefien, i Brandenborg og Preuffen , alt dette — o alt dette — raabte med lydelig Stemme om Fred — og Hubertsbarg blev den navnkundige Plet, hvor faa mange fiore Iilterefier fkulde vige for den ftör-(le — Nödvendighed —. O hvor fpil-ler Forfynet med den Dödeliges Planer; enhver Magt faae med Pvædfel den lange Lifte af Elændigheder, og med Harme et modfat Udfald til Henfigten i at antændetænde Krigsluen. Saaledes fkuffe de u-beregnelige Tildragelfer den mennilkeligc Skarpfindighed. Mennifkel igheden trak fin Aande; thi Helte bleve Menniiker. Dog ikke længe ofte man den lægende Olie i de

fviende Saar — ikke længe nöd Europa den velgjörende Fred. Be-drövelige Erfarenhed, at Mennefke-Slæg-ten fkal ikkun i Blod og Odelæggelfer finde Adkomft til Hæder og Storhed, og at de mange iooooo^ Ihil hvæfle Sværd og viife Sjæls-Kræfter i at forplante Al-herrens gyfelige Torden paa denne Klode, for at kunne dræbe med Kunft og Eftertryk og Hurtighed de mange iooooo£f af fme Lige. Catharina vilde fra Nilen til Bosphoren indjage Osmannen

Skræk,30

Skræk, og atter nye fkrækkelige Scener. America folte lin Styrke, og vilde ikke lyde da den felv kunde befale ; heraf de rafende Krige imellem de mægtiglte og meeft oplyfte Nationer, fom farvede alle Verdens Hav-Strækninger med deres Blod ; fra Nord-Havet til Hindoftan—» fra Gibraltar til Canada. Indbildnings-Kraften felv viger forbavfet tilbage ved at tænke fig de uhyre Fæflninger paa Alpers fkummende Iffe, fom bære tufindfold Död med alle Elementers fkrækkelige Anfald mod det elændige Mennefke. Mahomets forblindede Tilbedere fkulde paa ny angribes, og Catharina og Jo-feph overfvömme de uhyre jord-Strækninger med tallöfe Hære — o Ockzakow

ogog Ismail, endnu ryger Blodet af de mange ufkyldige, fom den vilde Kriger — liig Tigren og Hyæna — i lit

fnyfende Raferie opofrede —- og

medens diffe forte Billeder ftrömme ind paa min Sjæl, hvad har jeg ikke felv været Vidne til i de elyfeiike Egne, fom var Smagens Tempel, Videnfkabers Sæde, Kunfters Værkfted, Samfunders Hæder — hvad har jeg ikke været Vidne til hos et Folk, hvor Barbarers Vildhed var afryftet, Menneiket naaede det tækkeligfte Jaiftrög, og Viddets og Kuliltens Mindesmærker tildrog lig Beundring fra alle Verdens Hjörner, hvis Beboere flokkede til Paris, for at fee Middel-puncten af alt det, hvortil Menneiket . * ved32

ved den höjeile Slibning kan ftige — o Paris! vel flaaer Mennefket der, u. ågret de fkrækkelige Grufomheder vi endnu have i frilk Minde, med mandig Storhed i Philofophens Ojne, hævnet over det misbrugte Eenevælde ved en lang Rad af fejge og elændige Konger, fom ödflede paa Friller og Hof-Yndlinger Indbyggernes Slid og Sved — men monne Mennefket i forfinet Stilling, og Gradationen dens Fölge, er tjent med den voidfomme Nedftemmen til den blotte Adel i raa Natuur ? monne det er got for Mennefket at forftyrre Kunfler og Videnfkaber og deres Dyrkere, for at flytte alt i caotifk Vildhed ? monne det er got at tilintetgjöre de fortryllende

Chi-Chimérer for det kortlevende MenniSke, fom trænger til det fammenkjedede Samhold , dets fælles Daad til at gjöre os Livet behageligt — o lader os ikke myrde hinanden for et Ideal, fom, ifald det har Borger-Ret i Muelighedens, vift ikke har det i Rimelighedens og Lyk-falighedens Rige. Lader os tvertimod fkjönne paa vores fortrinlige Stilling under Christians gode Love og den ædle FrIDERICHS Skyldfrie Sjæl. Jeg vender mig fra Krigs-Luens rædfomme og fortærende Scener, og fra den ftore Sag, fom opirrer Broder mod Broder, hvis Udfald fvæver over Verdens Horizont ,i en uigjennemtrængelig Kreds for Tillkuerens Öje. Jeg vender

C mig34 ^gtfß

mig fra diffe lkirtirende Mueligheder at fee Mennifket ftaae lykkeligt paa Seclers Ruiner og Dynger af nedfablede Kroppe jeg feer det ikke, maafltee mit Lys er for fvagt fordi min Stilling afbryder dets Straaler— og jeg f olger den henfmuldrede Ferdinand til hans Fordums Löbc-Bane fom Broder og Men-nelke» Her gjelder det at faae en op-lyft og upartifk Verdens Dom, lig den i o Ferdinand, Du nu modtager, ved at jfkue Anftgt til Anfigt den evige Verdens Bygmefter. Fyrfter og hvo J ere — J Mennefker- —- fom have flore Kald at rygte, forfærdes for Li-den/kabernes rafende S trom, fom hindrede Eder fra at opfylde Eders Pligter,

ogog glemmer ej, at Eders Anfvar ftiger i Forhold til Vidden af det fom er E-der betroet j Smigrerens Maüce river man nu af, og Mennifkét har intet Hæders - Stempel uden fra Forbandens Lys over det ædle Hjertes Drifter, faa-ledes fom den fande Marers burde at være. Ikke overfpændt Teofophie, fom glemmer Verden for at digte fig ind i Aandernés lyfe Boeliger, Æoners Plero-ma, indtil den Uikabtes Opholds - Sted bag alle Soles grændfelöfe Affland, men jævn Sæde-Lære, faadan fom Gud-Men-nefketi denne ftore Broder, har frem-fat for Menniiket, der har Kjöd lige-faavel fom Aand. Ferdinand blev med et Hjerte, ikabt til at fole,

C 2 med36 ss»

med en Aand, ikke ftærk nok for Sværmernes tryllende Chimérer, ledet ind i Hecatomberne, men de bleve forvandlede til Labyrinther > og han greb efter Lys i et beflandigt Mörke. Sæderne vandt, og Menniikeligheden faae i ham en deeltagende Broder i dens Jammer; men den lpeculative Tilvæxt i vores guddommelige Videnfkab viifte det endelige Mennifkes daarlige Afmagt, Ikkun Sandheden udgjör en ftor Mands Lovtale. Var Ferdinand ftor, det maa J nu felVj mine Brodre ! kunne af-gjöre. Jeg odiler ikke med det Ord ; Stor Mand. All Skjönhed ligger i Sandhed — jeg har gjennembladet Aar-Bögerne , jeg har nedladt mig under

Mn-sr

Mureriets heele Hvælving;, og jeg har famlet alle Farver for at male Ferdinand, da han flred og tænkte. Derfor kan jeg være Sandhedens Tolk, og ingen Röft fkal vidne mod mig — intet Hjerte vifke til lig felv : Taleren viger fra Sandhed.

Det tilhorer Flokken af Mennifker at domme Gjerninger efter Syn og Virkning ; det tilhorer den Viife , ni ine Brödre, at gaae længere; at vove et Blik ind i Hjertet, der at finde Æren; ej: i Virkninger, men i Midlerne; Dyden mindre i Gjerninger end i Henfigten. Hvor ofte dyrker ej det blinde Folks Forundring Nidkjerhed for det alminde-

C 3 lige38

ligs Bedfte og Forfagelfe af eget Vel, li vor man med Sandhedens Sy ns - Glas ikkun opdager Ærgjerrighed og eenfidige Henfigter. Hvor ofte troer man ej, at hiint Hjerte brænder for lit Fædreland og ommes for Mennifkeligheden, medens det ftaaer færdigt at flyr te den i alle Elændigheders Afgrund , for at fölge de Lidenfkaber, lom rafe i hans vilde Barm.

Ferdinand var en god og*

roelig Mand ; ingen Planer gjorde han til at forftyrre det menniikelige Samfund. Han levede næften fom QllintUS Cin-cinatlis, da han havde frelft Rom fra Volcerne og Æquerne, og gik tilbage

til39

til fin Hytte. Kunfterne, fom ikke trives uden Beikyttelfe af de Rige og Mægtige, fandt i ham en fikker Tilflugt, og blev hans gode Hjerte ftundom et Offer for hans flygtige Forfken, er faadanfe den ædelmodige Mands behagelige Fejl, Sjælens Styrke naaer man ofte paa Fölel-fernes Bekoftning, og jeg vover ikke at afgjöre, hvo der gavner mceft Samhol--det, enten den Aand, fom undertvinger alt ved fin Overlegenhed, eller det tækkelige Luune, fom deeler med alle, og nedftemmer fig til alle med om Böjelig-hed. jeg veed vel, at Sandheder ftaae paa Brinken af Vildfarelfer, og at det gode Hjerte ofte, f olger et Ir lys fom forer til Afgrunden> men (kulde Agerdyrkeren

C 4 la-40

lade være åt faae, fordi nogle Korn tabes hlant Stenene, eller Tidfler opvoxe blant Sæden ? Skulde den Gavmilde tillukke fin Haand, fordi Liderlighed og Dovenfkab ofte efterabe den ædle Nödlidendes Röft? Heraf et aabent Bry fl: for den Elændiges Suk, og ofte Mangel paa Evne, fordi alt for blide Fölelfer ftemte Villien.

Ferdinand, fom var General -Feltmarfkalk over en Hær, de rige Britter foldede, blev dog fattig, fordi han var gavmild og uegennyttig. Han trængte til fin Soller paa Tronen, og Hun hjalp ham. Uegnnyttig fom Du, Ferdinand, var din General-Krigs-CommiØaxre; nyelig döde han efter

304!

30 Aars Fængfel for Pund igoo Sterling Gjeld, ikjönt han havde over P. 100000 tilgode hos det Brittiike Parlament, og var for ftolt til at modtage 25000 man böd ham; han veedfte i fin Samvittighed hans Regning var rigtig, og Gud og Ferdinand vare hans Vidner. Tilfældernes Löb beftemmer ej den ftore Mands Ære. CatO blev undertrykt; Ci-cero landflygtig; Cæfar faldt; men aldrig fkal deres Navne falde, (aa længe en oplyft Verden

ikjönner paa Forfkjæl imellem Ære — og Lykke. De fkal ligne hiine Alderdommens Mindesmærker, fom, uagtet de anfaldes af Tidens fortærende Tand, dog pryde de Steder, hvis Navnkundighed de fkabte eller forögede, be-

C 5 ' fögesfoges med hellig Ærefrygt af alle Slægter, og raad fores til Mynftre ved de Bygninger, fom /kal oprejfes for de kommende Seder.

Saaledes (kal Du, Ferdinand! lyfe i vores Orden for din Nidkjærhed i at fremme dens mennifkekjærlige Henfig-

ter--og Dit Navn helliges den

Udödelighed, Muurere Ikjænkte det ædle Hjerte—- den reene Villie-— den ædelfte Stræben.

Som Tacitus ' fkildrede Vergi-nius, ikal dine Træk, o F er di' naud ! foreviges, og maa man end ffge med denne dybsindige Rommer :

Saa-mm 43

Saaledes have alle ftore Exempler noget fom ftöder; ikal man med Horatius fælde denne mildere Dom ; Sporger man hvormange Fejl der er —* maa man og fpörge — hvormange Fuldkommenheder —

og da — da forfvinder Avinds - Raab> for at lade . den hellige Afke hviile * indtil hiin Dag forklarer — Hvo der var en flor Mand — ved de Hen-ligter, fom ere ikjulte for Verden, og ikkun for Dig, unævnelige Jehovah ! ere aabenbare ! ! !Trykfejl.

Side 16 fidfte Linie ftaaer Hærs læs: Hærers.